

Juliusz Leszczyński

I Łódzkie Sympozjum Naukowe pn. "Przestępstwa przeciwko życiu"

Palestra 31/1(349), 71-73

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„Tylko więc w wyjątkowych wypadkach szczególnie uzasadnionych — i tylko w ograniczonym zakresie — ustawa pozwala sądowi rewizyjnemu przeprowadzić bezpośrednio niektóre dowody” (s. 520).

Ale „Podstawą oddalenia może być tylko jedna z przyczyn wymienionych w art. 155” (s. 521).

Roman Łyczywek

Notatki

I ŁÓDZKIE SYMPOZJUM NAUKOWE pn. „PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO ŻYCIU”

W dniach 12—13.V.1986 r. w miejscowości Cesarka koło Łodzi odbyło się I Łódzkie Sympozjum Naukowe pod nazwą „Przestępstwa przeciwko życiu”. Zostało ono zorganizowane przez Polskie Towarzystwo Medycyny Sądowej i Kryminologii — Oddział w Łodzi, Katedry i Zakłady Medycyny Sądowej Akademii Medycznej i Wojskowej Akademii Medycznej w Łodzi oraz Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Łodzi.

W Sympozjum uczestniczyli przedstawiciele świata medycznego — liczni lekarze medycy sądowej oraz psychiatrzy, przedstawiciele wymiaru sprawiedliwości — prokuratorzy, pracownicy aparatu ścigania oraz pracownicy naukowcy Akademii Spraw Wewnętrznych i Komendy Głównej Milicji Obywatelskiej w Warszawie, a spośród zaproszonych gości także trzech adwokatów Izby Łódzkiej: prof. dr hab. Jan Waszczyński, Tadeusz Skowron i dr Juliusz Leszczyński. Ogółem w Sympozjum wzięło udział około 150 osób z terenu całego niemal kraju.

W toku Sympozjum wygłoszono w sumie czterdzieści trzy referaty przygotowane przez sześćdziesięciu ośmiu pracowników naukowych, głównie sądowych i kryminalistyków z następujących ośrodków według kolejności wystąpień: Warszawa, Katowice, Lublin, Bydgoszcz, Rzeszów, Łódź, Mińsk Mazowiecki, Szczecin, Kraków, Gdańsk, Białystok, Wrocław i Bielsko-Biała. Tematyka referatów dotyczyła przeważnie zagadnień medyczno-sądowych i kryminalistycznych zabójstw i była oparta na praktyce zawodowej oraz na badaniach naukowych ich autorów, ze szczególnym uwzględnieniem kazuistyki.

Brak możliwości szerszego przedstawienia ogromnej tematyki omawianej na Sympozjum i z tych względów zmuszony jestem ograniczyć się do bardzo skrótego streszczenia niezbyt licznych wypowiedzi.

Dr J. Gurgul (Prok. Gen. PRL w Warszawie) przedstawił interesujący referat na temat danych statystycznych dotyczących zabójstw, a także wykrywania i udowadniania tego typu przestępstw. Jak się okazuje, zarówno wykrywalność jak i dynamika przestępstw są znaczne.

Prof. dr E. Chruścielewski (Zakład Medycyny Sądowej w Gdańsku) w referacie pt. „Doświadczenia medyczne na człowieku — aspekty

deontologiczne, lekarskie i prawne” podkreślił dużą wagę uregulowań prawnych tego problemu w naszym kraju (1980 r.) oraz wprowadzenie w życie przepisów prawa przez powołanie komisji kwalifikacyjnych uprawnionych do wydawania zezwoleń na tego rodzaju zabiegi. Warunkiem dopuszczalności doświadczeń na ludziach jest w szczególności całkowita dobrowolność oraz pełna informacja osób zainteresowanych ryzykiem związanym z zabiegiem, a także problem deontologiczny (etyczno-lekarski) doświadczeń.

Płk dr T. Rydzek (Zakład Kryminalistyki KG MO w Warszawie) omówił w swym referacie możliwości ekspertyzy kryminalistycznej w sprawach o zabójstwa, w którym scharakteryzował najbardziej nowoczesne techniczne metody naukowe, podkreślając przy tym, że zakres ich stosowania jest nieograniczony. Są to w szczególności ekspertyzy: fonoskopijne, mikrośladów, ekspertyzy oparte na treści mikrolaserowej, substancji wybuchowych, z zakresu metaloznawstwa, botaniczne, wyrobów lakierniczych, identyfikacyjne ofiar zabójstw, mehanoskopijne, serologiczne, polegające na poszukiwaniu ukrytych włók, wreszcie ekspertyzy pisma oraz metoda eksperymentów kompleksowych.

J. Kasprzak (Centrum Kształcenia WSW w Mińsku Mazowieckim) reprezentował referat pt. „Ślad czerwieni wargowej — nowe możliwości identyfikacyjne człowieka”, w którym przedstawił wyniki własnych badań w tej dziedzinie i stwierdził duże możliwości zastosowania tej metody w dziedzinie identyfikacji (heiloskopia).

R. Młodziejowska (Zakł. Kryminalistyki KG MO) omówiła nowe perspektywy rozwoju botaniki kryminalistycznej.

J. Pobocho (Klinika Psychiatrii Pom. A. M. w Szczecinie) oraz T. Widła (Uniwersytet Śląski w Katowicach) zaprezentowali wyniki własnych badań pisma sprawców wielokrotnych zabójstw kobiet na tle seksualnym (m.in. Zdzisława Marchwickiego, który dokonał 14 zabójstw i 6 usiłowań zabójstw, oraz Pawła Tuchlina, sprawcy 9 zabójstw i 11 usiłowań — tzw. sprawa „Skorpion”) oraz możliwości oceny osobowości sprawców na podstawie cech charakteru pisma.

Dr E. Kędra (Inst. Kryminalistyki i Kryminologii ASW w Warszawie) omówił problematykę zabójstw rabunkowych opartą na wynikach własnych badań. Podkreślił m.in. znaczny odsetek sprawców nieletnich i młodocianych w tego typu przestępstwach, fakt dużej liczby osób niepracujących, skłonności sprawców do picia alkoholu i jego destrukcyjny wpływ na osobowość sprawców, patogeny wpływ środowiska oraz zaniedbania środowiskowe. Autor wymienił jako jedną z ważniejszych przyczyn zabójstw rabunkowych chęć konsumpcji alkoholowej oraz zaprezentował wyniki badań psychiatrycznych sprawców zabójstw.

Prof. dr Z. Marek (Zakł. Medycyny Sąd. w Krakowie) przedstawił niektóre problemy badania i opiniowania sądowo-lekarskiego w sprawach o zabójstwa, podkreślając m.in. trudności występujące w tej dziedzinie (nienadążanie w stosunku do problemów, upór biegłych lekarzy i ich niechęć wycofania błędnej opinii itp.).

Prof. dr M. Byrdy (Zakład Medycyny Sądowej w Białymstoku) omówiła trudności występujące przy wyjaśnianiu kilku zbieżnych mechanizmów śmierci z uduszenia (na konkretnym przykładzie o zabójstwo ks. J. Popieluszki).

Dr J. Leszczyński (Łódź) w referacie pt. „Polityka kryminalna w sprawach o zabójstwa na tle seksualnym w Polsce”, zaprezentował wyniki własnych badań w zakresie polityki karnej, którą określił jako szczególnie surową (kara śmierci nie nosiła w tego rodzaju sprawach charakteru wyjątkowego) oraz przedstawił możliwości stosowania odpowiedniej profilaktyki w stosunku do przestępców seksualnych przez ich deseksualizację (problem tzw. kastracji farmakologicznej).

W interesującej dyskusji wzięło udział kilkunastu uczestników Sympozjum. Podkreślono w jej toku m.in. fakt, że biegli sądowi zbyt rzadko zgłaszają wnioski o uzupełnienie materiału dowodowego znajdującego się w aktach spraw. Stwierdzono niepokojącą rozbieżność opinii psychiatrycznych w niektórych sprawach, zaakcentowano aspekt społeczno-deontologiczny zabójstw dokonywanych przez kobiety (zabójstwo jako wynik znęcania się współmałżonka), podniesiono słuszność rozstrzygnięcia ustawowego w zakresie ścigania zgwałceń na wniosek osób pokrzywdzonych. Były też zgłaszane zastrzeżenia w zakresie niepełnej dobrowolności niektórych eksperymentów dokonywanych na ludziach (osoby uwięzione, żołnierze czynnej służby wojskowej). Niektórzy dyskutanci wypowiadali się krytycznie o skuteczności metody identyfikacji przez badanie śladów czerwieni wargowej, a także co do możliwości ustalenia cech charakteru na podstawie próbek pisma. Zaakcentowano skuteczność metody Gerasimowa przy odtwarzaniu wyglądu włosów, metody „portretu pamięciowego” oraz ustaleń botaniki kryminalistycznej.

Podsumowania obrad dokonał prof. dr A. Jakliński, specjalista krajowy d/s medycyny sądowej, który stwierdził m.in. znaczną dynamikę zabójstw w Polsce i wypływającą z tego konieczność ich naukowego badania.

Wiele referatów było ilustrowanych za pomocą wykresów oraz plansz. Obrady były prowadzone bardzo sprawnie. Sympozjum przebiegało w miłej, koleżeńskiej atmosferze. Liczne dyskusje kularowe pogłębiały wymianę wiadomości i doświadczeń. Osobiste poznanie się wielu uczestników stanowiło także cenny wkład Sympozjum w zakresie dalszego utrzymywania więzów koleżeńskich i naukowych. Z tych wszystkich przyczyn Sympozjum należy ocenić jako udaną imprezę naukową w zakresie wymiany doświadczeń przedstawicieli nauki i praktyki tak w dziedzinie nauk medycznych jak i prawnych.

dr Juliusz Leszczyński